

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Varför tycker vi inte bara alla lika?

En kvantitativ studie om inställningar och tillit till den svenska välfärdsstaten hos personer med utländsk bakgrund.

Björn Silverbåge & Lovisa Andersson

Kandidatuppsats SOPA 63

VT 2018

Handledare: Anna Tegunimataka

Abstract

Authors: Björn Silverbåge & Lovisa Andersson

Title: Why do we not all think alike? – A quantitative study about attitudes and trust towards the Swedish welfare state among people with a foreign heritage.

Supervisor: Anna Tegunimataka

Assessor: Håkan Johansson

The aim of this study was to investigate attitudes and trust towards the Swedish welfare state among people with a foreign heritage based on Inglehart and Baker's modernization theory (2000). Their attitudes was then compared to people with a Swedish heritage. To investigate this issue, the study used a cross-sectional study based upon SIFOs välfärdsstatsundersökning (welfare state survey) from 2010, using a simple random sample. In order to properly attempt to research these attitudes a divide of the world's countries was made, generating different zones with appropriate countries within each zone based on such things as; cultural history, religious belief and, to some extent, geographically factors. The study has reviewed questions regarding unemployment, healthcare, elderly care and education. The result shows that there is a slight difference in attitudes and trust between different zones, thus implying that Inglehart and Baker's modernization theory appears to be correct. Certain world zones appeared to share the same level of trust and attitudes as Sweden. However other zones, although almost always sharing the same attitudes as Sweden, showed a more noticeable difference of a lower level of trust when it came to the Swedish welfare state.

Keywords: *welfare state, attitudes, trust, Sweden.*

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	1
1.1 Syfte	3
1.2 Frågeställningar	3
1.3 Begreppsdefinitioner	3
1.3.1 <i>Inställning</i>	3
1.3.2 <i>Tillit</i>	4
2. Tidigare forskning	4
2.1 Tillit	4
2.2 Samband mellan tillit och mångfald?	5
3. Teori	6
3.1 Skillnad på samhälle och samhälle?	6
3.2 Clash of civilizations?	8
3.3 Välfärdsstatens modeller	9
4. Förväntade resultat	10
5. Metod	11
5.1 Metodval	11
5.2 Urval	12
5.3 Världsuppdelning	14
5.4 Reliabilitet och validitet	18
5.5 Analys	18
5.6 Forskningsetiska överväganden	19
5.7 Arbetsfördelning	20
6. Resultat och analys	20
6.1 Arbetslöshet	20
6.1.1 <i>Inställning</i>	20
6.1.2 <i>Tillit</i>	22
6.2 Sjukskrivning	25
6.2.1 <i>Inställning</i>	25
6.2.2 <i>Tillit</i>	26
6.3 Sjukvård	29
6.3.1 <i>Inställning</i>	29
6.3.2 <i>Tillit</i>	30
6.4 Äldreomsorg	31

6.4.1 <i>Inställning</i>	31
6.4.2 <i>Tillit</i>	33
6.5 Utbildning.....	34
6.5.1 <i>Inställning</i>	34
6.5.2 <i>Tillit</i>	35
6.6 Vet inte	36
7. Diskussion	37
Referenslista	40

1. Problemformulering

Genom årtionden har det kommit människor till Sverige från olika delar av världen, med sina alldeles egna erfarenheter av och åsikter om staten. Dessa människor bidrar till en stat som är i ständig utveckling (Weibull, 2012:638). De flesta människor bor i ett och samma land under hela sitt liv, och då är det svårt att förstå hur andra samhällssystem fungerar. Det är först när en bosätter sig i ett annat land som en verkligen kan erfara hur landet styrs och hur exempelvis sjukvård och skola fungerar (ibid, 2012:631). Beroende på varifrån du kommer så kommer du att ha olika värderingar gällande saker som betydelse av religion, åsiktsfrihet, invandrare och auktoriteter (Inglehart & Baker, 2000:25). Eftersom Sverige är ett land med relativt stort fokus på individen och sekularisering (ibid, 29), är det av intresse att studera huruvida personer med utländsk bakgrund kommer att påverkas av sitt ursprung och om de kommer ha en annan syn på staten än en person med inrikes födda föräldrar. De personer som har utrikes födda föräldrar är alltså de som kommer stå i centrum i studien. Dessa kan både vara födda i Sverige eller utomlands, allmänt beskrivna som första och andra generationens invandrare¹.

Sverige har en historia i ett kollektivistiskt tänk men där det främst är staten som fungerar som ett sista skyddsnet. Familjen, marknaden och frivilligorganisationer har inte samma makt och står för en mindre del av det utförda sociala arbetet (Meeuwisse & Swärd, 2016:105). Detta tänk finns så även i många andra länder, speciellt i våra nordiska grannländer, men det är inte alltid staten som har det främsta ansvaret för omsorg utan familjen kan i många fall stå i centrum (ibid). När människor från andra länder kommer till Sverige för att bosätta sig kan välfärdsstaten således kännas ovan och påträngande (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:192). Exempelvis utgår den sociala omsorgen i många utvecklingsländer i Asien, Afrika och Sydamerika från familjen, kyrkan och välbeställda personer (Swärd, 2016:117). Många länder har inte en välfärdsstat jämförbar med den svenska välfärdsstaten utan många människor kommer från länder med en auktoritär stat, som utgår från extrem statlig kontroll i form av en antidemokrati (Inglehart & Baker, 2000:28; Meeuwisse & Swärd, 2016:103). Emellertid så

¹ De personer som i undersökningen har svarat att de har två utlandsfödda föräldrar kommer i studien att benämnas som 'personer med utländsk bakgrund'. De kan både vara födda i Sverige eller utomlands (Statistiska centralbyrån, 2013c). De personer som i undersökningen har svarat att de har två inrikes födda föräldrar kommer i studien att benämnas som 'personer med svensk bakgrund'.

riktar sig det sociala arbetet i alla olika samhällen in sig på liknande saker, så som fattigdom och alkoholism, men de angriper dessa problem genom vitt skilda metoder (ibid, 118). Dessa olika traditioner i socialt arbete kan leda till olika förhållningssätt till den svenska välfärdsstaten. Oavsett bakgrund är det väsentligt för statens sociala arbete att ha människor som tänker att staten vill tillvarata ens intressen och inte skada en.

Det är många som invandrar till Sverige från länder med en svag eller korrupt stat (Transparency International, 2016). Då den svenska välfärdsstaten kräver mycket tillit från sina medborgare kan en bakgrund i en korrupt stat eller en stat med en annorlunda välfärdsmodell komma att påverka inställningen till staten (Bauhr & Oscarsson, 2011:89). Forskning visar också att det finns ett starkt samband mellan korruption och tillit (Bauhr, 2012:283). Människor som litar mer på personer och institutioner i omgivningen anser att korruptionen är mindre utbredd än människor som har svag tillit till andra. Korruption ses idag som ett av de allvarligaste hoten mot länders utveckling och det är därför av intresse att studera huruvida personer med utländsk bakgrund med erfarenheter av korruption har en annorlunda syn på den svenska staten (Bauhr & Oscarsson, 2011:85). Således är det inte förutsatt att en har en god tillit till välfärdsstaten även om en i ren princip anser att en offentlig och kollektivt finansierad stat är önskvärd (Försäkringskassan, 2012:60).

Då välfärdsstaten omfördelar resurser grupper emellan för att gardera mot möjliga risker är det av relevans att undersöka vad dessa grupper har för tankar om statens legitimitet. Exempelvis kommer ens status på arbetsmarknaden att påverka ens beroende av välfärdsstaten för att trygga sin ekonomi. Det finns ingen anledning att tro att åsikter om välfärdsstaten inte skiljer sig grupper emellan, utan detta skapar naturligt grupper med skiftande åsikter om välfärdsstatens legitimitet och finansiering (Försäkringskassan, 2012:61). Folket i Sverige är inte heller bara välfärdsstatens mottagare utan även dess finansiärer, vilket för med sig en spridning i tilliten hos folket beroende på ens relation till staten (Försäkringskassan, 2012:59). Dessa åsikter och grad av tillit kommer att analyseras utifrån Inglehart och Bakers (2000) teori om att ens bakgrund kommer att påverka ens synsätt. Det råder många olika åsikter om detta i forskningen och därför är det av vikt att vidare studera det (Trägårdh et al, 2013:165).

Personerna som kommer till Sverige kommer att komma i kontakt med en skandinavisk välfärdsmodell (Meeuwisse & Swärd, 2016:105) men med direkta eller indirekta erfarenheter av andra statliga lösningar. Ett problem som skulle kunna uppstå om inställningen till den svenska välfärdsstaten är negativ är att detta kan medföra en sjunkande tillit, och det svenska samhället är beroende av tillit för att kunna fungera väl (Trägårdh et al, 2013:9).

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka tilliten och inställningar till den svenska välfärdsstaten hos personer med utländsk bakgrund.

1.2 Frågeställningar

Vad har personer med utländsk bakgrund för inställningar till den svenska välfärdsstaten vad gäller frågor som rör hur olika verksamheter ska finansieras?

Hur ser tilliten till den svenska välfärdsstaten ut hos personer med utländsk bakgrund i frågor som rör åsikter om hur välfärdsstaten klarar av att sköta ett visst område?

Skiljer sig inställningarna och tilliten till den svenska välfärdsstaten hos personer med utländsk bakgrund i jämförelse med personer med svensk bakgrund?

1.3 Begreppsdefinitioner

I denna studie har begreppen ”inställning” och ”tillit” använts utifrån följande definitioner;

1.3.1 Inställning

En persons uppfattning eller värdering som styr ens idé om hur olika företeelser ska vara. I studien kommer detta främst handla om hur en vill att olika verksamheter ska finansieras.

1.3.2 Tillit

En persons övertygelse om huruvida någon eller något agerar trovärdigt i förhållande till personen i fråga. I studien kommer detta främst handla om i vilken utsträckning en tycker att välfärdsstaten klarar av att sköta ett visst område.

2. Tidigare forskning

I syfte att söka tidigare forskning har databaserna LubSearch, JSTOR, Nationalencyklopedin och Lovisa använts. För att bredda forskningen och få mer specifika resultat har en rad olika ord sökts i olika konstellationer så som; ”välfärdsstaten”, ”tillit”, ”migration”, ”Southeast Asian Healthcare” och ”modernization”.

2.1 Tillit

Då denna studie bland annat riktar in sig på tillit är det av intresse att undersöka tidigare forskning angående detta. I en norsk studie om specialistsjukvård talar de om två olika typer av tillit; horisontell och vertikal tillit ((Früh, Lidén & Kvarme, 2017:194). Tilliten till staten och dess institutioner är den tillit som i vissa sammanhang kallas för vertikal tillit, och den horisontella tilliten är den tillit som utgår från mötet mellan människor. Tillit är beroende av uppfattningen att känna tillhörighet och detta kan ske genom att dela tankesätt och värderingar med människor runt omkring (ibid). Denna utvecklas på många olika sätt, bland annat när en blir lyssnad på och när kommunikationsbarriärer försvinner. Det finns forskning som pekar på att tilliten till staten främst grundar sig i tidigare erfarenheter och förväntningar som har skapats under uppväxtens sociala sammanhang (Trägårdh et al, 2013:166). Andra teorier skönjer om en tillit som skapas utifrån konkreta möten med institutioner och huruvida en har blivit bemött med respekt eller ej och vissa teoretiker sammanflätar dessa perspektiv (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:193; Trägårdh et al, 2013:166).

En viktig faktor för tilliten till institutioner är tillgången på information. I den norska studien är det främsta som intervjupersonerna är missnöjda med informationssystemet och dess brister.

En del personer känner att de inte har fått all information som finns tillgänglig och att de därför inte får den vård som de har rätt till, och vissa känner att de får information i ett onödigt sent skede. Det framkommer också kommentarer om att informationssystemet är svårt att orientera sig i. I enlighet med detta nämner de att möjligheten att alltid kunna ringa och ställa sina frågor ökar känslan av att bli hörd och tagen på allvar (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:197). I samklang med detta beskriver Transparency International (2017) olika sätt för civilsamhället att motverka korruption, där en ökad tillgång på information är en viktig faktor i ett steg mot ökad tillit.

2.2 Samband mellan tillit och mångfald?

Det råder en del motsägelsefull forskning när det kommer till mångfald och dess samband med tillit. Under de senaste åren har invandringen till Sverige ökat, och det är många som tror att också tilliten till välfärdsstaten i och med detta ska sjunka. Sverige är idag ett av de mest heterogena länderna i Europa, men fortfarande med en stat som kräver mycket generell tillit från sina medborgare. De data som Trägårdh et al (2013:155) presenterar visar på att den generella tilliten till och med ökar. Det finns olika teorier till varför en ökande mångfald skulle innebära en sjunkande tillit. En idé är att mångfald får oss människor att vilja gömma oss och avstå social interaktion, vilket i sin tur bidrar till misstänksamhet och isolering. Denna misstänksamhet uppstår både hos majoriteten; de tror att minoriteten fuskar och utnyttjar socialförsäkringssystemet, och minoritetsgruppen i sin tur tror att majoriteten diskriminerar dem (ibid, 161; Försäkringskassan, 2012:60).

Förutom att mångfald ses som en bidragande riskfaktor till isolation, ses det också som en källa till en potentiell konflikt människor emellan. Detta grundar sig i de olika sociala normer och förväntningar som råder i ett heterogent samhälle. Människor vill ofta interagera med likasinnade personer och i ett samhälle med olika kulturell bakgrund kan normasymmetri försvåra detta (Trägårdh et al, 2013:158). Många av de som kommer till Sverige, särskilt flyktingar, kommer från länder med lägre eller mycket lägre tillit. Då Sverige är ett högtillitssamhälle kan människor med utländsk bakgrund antas ha lägre tillit än de med svensk bakgrund. Emellertid ändras ens grad av tillit under de år som en bor i Sverige, och studier från andra nordiska länder visar att andra generationens invandrare har tillit i samma grad som majoritetsbefolkningen (Trägårdh et al, 2013:170).

3. Teori

3.1 Skillnad på samhälle och samhälle?

Studiens teori grundar sig i artikeln skriven av Inglehart och Baker (2000), som säger att människor från andra länder har andra värderingar beroende på deras kulturella historia och ekonomiska utveckling. I undersökningen finner de att de två viktigaste aspekterna angående skillnader i nationella uppfattningar är traditionella kontra sekulära föreställningar samt fokus på överlevnad kontra självuttryck (ibid, 23). Teorin kan enkelt förklaras som en moderniseringsteori, där människor och samhällen ständigt utvecklas parallellt med tid och rörelse. Idag är en stor del av världens befolkning i rörelse, både på frivillig och ofrivillig basis. Dessa människor har ett tankesätt präglad av sin bakgrund, men blir också påverkade av det tankesätt som råder i det landet de flyttat till. Således skulle de personer i Sverige som har utländsk bakgrund kunna ha en annan inställning till välfärdsstaten i förhållande till de med svensk bakgrund.

Studien av Inglehart och Baker (2000:30ff) konstaterar att det finns ett samband mellan ett samhälle som en utvecklad industri och sekulära värderingar, och likväl finns ett samband mellan ett land med en stor jordbrukssektor och traditionella uppfattningar. I de sistnämnda samhällena läggs ett större fokus på social konformitet, skilsmässa ses som något negativt, en tar i större utsträckning avstånd från abort och religion spelar en större roll. Familjen spelar även en stor roll där barnens främsta syfte är att göra sina föräldrar stolta och föräldrarnas uppgift är att hand om sina barn även om detta skulle medföra stora uppoffringar. De traditionella samhällena har också ofta en auktoritär stat (ibid, 24). En närmare beskrivning av detta kommer längre ned. Motsatsen gäller för ett samhälle med sekulära uppfattningar där familjen inte spelar lika stor roll, fokus läggs mer på individen och en oftast har en stat som inte är auktoritär (ibid, 25). Nedan visas Inglehart och Bakers (2000:29) karta över världen utifrån begreppen traditionalism/sekularisering-rationalisering (y-axeln) och överlevnad/ självuttryck (x-axeln).

Bild 1

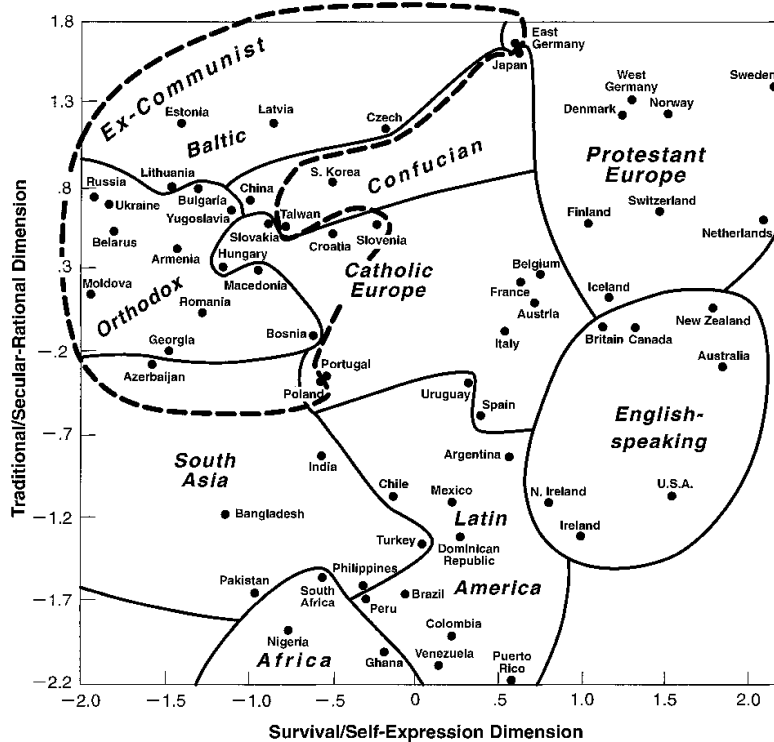

Bild hämtad från Inglehart och Baker (2000:29)

Ett samhälle vars åsikter är mer fokuserade på överlevnad är mer inriktat på ekonomisk och fysisk säkerhet. Invånarna i dessa länder uppger i studien att de har relativt lågt subjektivt välmående. Författarna menar också att ett samhälle med överlevnadsvärderingar är relativt intolerant mot grupper som faller utanför den sociala normen, som exempelvis homosexuella och främlingar. Många från dessa samhällen är positiva till statligt ägda industrier och företag (Inglehart & Baker, 2000:27). Tilliten till andra, i samhällen präglade av överlevnad, är emellertid relativt låg. I motsats till detta blir tilliten till andra större och diversitet mer accepterat (och i vissa fall sett som något positivt) i samhällen som inte fokuserar på överlevnad utan istället lägger mer fokus på självuttryck (ibid, 28). Ett samhälle med en utvecklad servicesektor samt en relativt hög säkerhetsnivå och trygghet i samhället menar Inglehart och Baker (2000:26ff) är avgörande för om samhället i fråga har uppfattningar mera fokuserade på självuttryck. Även i det politiska deltagandet ses en skillnad samhällena emellan, där samhällen med fokus på sekularisering och självuttryck visar ett större deltagande än de med motsatta värderingar. I de traditionella samhällena uppger människorna att de sällan eller aldrig diskuterar politik (ibid, 25).

Inglehart och Bakers (2000) teori blir relevant i denna studie då en del av de människor som har invandrat till Sverige kommer från samhällen med traditionella värderingar och fokus på överlevnad. Detta står i direkt motsats till Sverige som enligt författarna klassificeras som ett land med mycket sekulära och självuttryckande värderingar (Inglehart & Baker, 2000:29). Detta skulle som tidigare nämnt innebära att det finns en skillnad mellan de personer som har en svensk bakgrund och de som har en bakgrund i samhällen mera präglade av traditionella värderingar och överlevnadstankar.

3.2 Clash of civilizations?

Inglehart och Bakers världsuppdelning (2000:29) är inspirerad av en rad andra teorier. En av dessa är Samuel P. Huntington (1993:22) som delar upp världens befolkning i civilisationer som sammanställda kulturella enheter. Dessa civilisationer är de bredaste kulturella definitionerna som vi människor kan identifiera oss med. Emellertid lever vi i en ständigt föränderlig värld, vilket så också inte bara möjliggör utan också förändrar människors kulturella värden och därmed civilisationers sammansättning. Dessa sammansättningar kan skilja sig stort i antal människor och geografisk storlek. De civilisationer som Huntington väljer att dela upp världen i är den västerländska, muslimska, hinduiska, konfucianska, japanska, slavisk-ortodoxa, latinamerikanska och afrikanska. Dessa civilisationer är åtskilda på många olika sätt, som historia, språk, kultur, tradition och religion. Det faktum att en tillhör en viss civilisation kommer att påverka ens sätt att se på exempelvis förhållandet mellan människa och gud, individualism och kollektivism samt människan i förhållande till staten. Dessa värderingar är resultatet av många hundra år och är mer beständig än politiska och ekonomiska förhållanden (ibid, 25, Trägårdh et al, 2013:166). Det faktum att vi blir allt mer internationaliserade bidrar också till en ökad medvetenhet kring civilisationer och deras likheter och olikheter. Denna studie har i likhet med Inglehart och Baker (2000) använt sig av Huntington (1993) för inspiration för världsuppdelning. Emellertid har Huntingtons teori blivit mycket kritiserad, bland annat har hans teori blivit kallad för ”en politisk myt” (Bottici & Challand, 2006:322). Den har även fått kritik för att missa viss information och endast delvis vara korrekt (Inglehart & Norris, 2003:65).

3.3 Välfärdsstatens modeller

Som tidigare nämnt kommer människor till Sverige från alla världens hörn, och har med detta erfarenheter av olika välfärdsstatsmodeller. Dessa tacklar sociala problem på olika sätt och en bakgrund i exempelvis en auktoritär stat kan komma att påverka synen på den svenska socialdemokratiska välfärdsmodellen.

Det finns forskning som visar på att modellen med universella förmåner, där ingen marginaliseras, lider mindre av tillitsproblem och maktmissbruk än de behovsprövande modellerna (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:193; Trägårdh et al, 2013:88). En känd välfärdsstatsforskare är Gösta Esping Andersen, som pratar om att välfärdsstaten har för syfte att hantera samhällets kollektiva riskhantering. Detta sker genom en institutionell organisering som tillhandahåller olika sociala försäkringsprogram och tjänstesystem. Välfärdsstaten handlar emellertid om mycket mer än bara socialpolitik - den förväntas också innehålla en viss ekonomisk framgång, levnadsstandard och demokrati (Nygård, 2013, 61). Vidare ger Esping Andersen förslag på tre olika välfärdsregimer; den liberala, den konservativa och den socialdemokratiska. Inom den liberala varianten spelar marknaden en stor roll och statens roll inom välfärdspolitiken är begränsad. Detta ger enligt honom upphov till skillnader grupper emellan och en hög ojämlikhet. Den konservativa välfärdsregimen har en generös välfärdsstat men där de sociala rättigheterna främst riktar sig till de som är aktiva i arbetslivet (ibid, 62).

Den tredje varianten är den socialdemokratiska välfärdsregimen, och denna är en omfattande och generös sådan med sin grund i Skandinavien (Nygård, 2013:62). Alla människor ska ha en relativt hög levnadsstandard, oavsett status på arbetsmarknaden. Socialarbetare inom kommunerna har mer makt och status än i många andra länder. Staten har största ansvar för exempelvis familjepolitik, och marknaden, frivilligorganisationer och familjen har inte så stort utrymme (Meeuwisse & Swärd, 2016:105). Kännetecknande för den skandinaviska modellen är också att socialarbetare inte endast jobbar med uppenbara sociala problem, utan även förebyggande. Till kritiken gentemot modellen hör att det finns en utbredd tradition av tvångsvård, och att den rådande starka tilliten till välfärdsstaten har gjort oss dåliga på att bry oss om rättigheter och etiska frågor (ibid, 106).

Utöver dessa modeller finns också den rudimentära välfärdsmodellen, som kännetecknas av ett svagt samordnat socialt arbete där en i första hand får förlita sig på familj, kyrka och välgörenhetsorganisationer. Exempel på länder med denna modell är Spanien, Portugal och Grekland (Meeuwisse & Swärd, 2016:107). Hit kan också Latinamerika hänföras, som har en kolonial historia dit främst många spanjorer och portugiser har emigrerat (Inglehart & Baker, 2000:31).

Liksom Inglehart och Baker (2000:24) tar upp är en stor del av de traditionella samhällena ledda av en auktoritär stat. Denna modell kännetecknas av en stark ledare och extrem statlig kontroll. Staten försöker kontrollera förhållanden som sexualitet och familjeförändringar och innefattar straff för oönskade beteenden och vissa förmåner för önskvärda beteenden. Religion och propaganda spelar även en stor roll inom en auktoritär stat (Meeuwisse & Swärd, 2016:103).

4. Förväntade resultat

Då skillnaden mellan Sverige och länder som är mera fokuserade på traditionella värderingar och överlevnad är så pass stor (Inglehart & Baker, 2000:29), är det inte orimligt att tro att människor som är i behov av hjälp inte kommer att använda sig av den svenska välfärdsstaten. Tilliten till staten kan ha skadats av tidigare erfarenheter och därmed komma att påverka ens nuvarande tankar om välfärdsstaten. Forskning visar också att människor som flyr från krig uppvisar särskilt låga nivåer av tillit (Trägårdh et al, 2013:170). Detta skulle ge ett resultat där respondenter med bakgrund i krigsdrabbade länder uppvisar en lägre tillit i förhållande till resterande respondenter.

5. Metod

5.1 Metodval

En kvantitativ metod har använts i denna studie, främst för att kunna få en bred bild av problemet och lättare kunna jämföra olika områden samt för att försöka se potentiella samband med den teori som valts. En kvalitativ studie hade också kunnat passa med tanke på frågeställningarna om människors inställningar och tillit, där följdfrågor hade kunnat ställas, men hade varit svår att genomföra med den tidsram som finns. Det hade i så fall blivit en mindre mängd empirisk data i form av intervjupersoner och datan hade inte kunnat bli generaliserbar. Då detta är en enkätstudie via post reduceras risken för att respondenten ska bli påverkad av forskaren som ställer frågorna i samma grad som vid direkta intervjuer (Bryman 2011:371). En kvantitativ metod ger också mer strukturerad data som är enkel att visa och beskriva (Bryman, ibid). Studien utgår från en sekundäranalys av surveydata. Denna ger som nämnt mycket större data än om det empiriska materialet hade samlats in själv, och det möjliggör också mer tid till en fördjupande analys.

Denna data består av välfärdsstatsundersökningen från 2010. Den är från början gjord på beställning av Jonas Edlund, Stefan Svallfors och Ingemar Johansson Sevä, som alla är verksamma vid Umeå Universitet. Undersökningen har gjorts fyra gånger innan och riktar in sig på svenskars attityder om välfärdspolitik. Den är genomförd via postenkäter och når ut till 7000 personer, och i vissa fall har uppföljningar via brev och telefon gjorts (Umeå Universitet, uå). Detta innebär att datan som studeras har samlats in av andra forskare för ett eget syfte (Bryman, 2011:299). En surveyundersökning används oftast för att kunna få fram information om fler än ett fall vid en viss tidpunkt. Dessutom handlar det ofta om kvantifierbar data rörande fler än två variabler för att kunna analysera det i syfte att hitta sambandsmönster (ibid, 65). Anledningen till att den görs flera gånger är för att kunna se sociala förändringar och tidserans påverkan på svaren (ibid, 70)

En begränsning med metoden är att det finns en risk att viktiga variabler saknas, som studien ämnar att undersöka men som den primära studien inte hade för syfte att undersöka (Bryman, 2011:305). Ett exempel på detta är att det inte går att särskilja på första och andra generationens

invandrare, något som hade varit intressant att undersöka då forskning visar att inställning och tillit ändras över generationer (Inglehart & Baker, 2000:42ff). De frågor i enkäten som rör nationell bakgrund riktar in sig på föräldrarna och huruvida de är inrikes eller utrikes födda. Det finns ingen fråga rörande den svarandes egen bakgrund vilket gör det omöjligt att veta om personen är inrikes eller utrikes född. De personer som studien ämnar undersöka benämns istället som 'personer med utländsk bakgrund' där både de som är inrikes födda men har två utrikes födda föräldrar och de som själva är utrikes födda innefattas. Om det hade varit möjligt att göra snävare indelningar hade analysen som nämnt kunnat nyanseras ytterligare med frågor om det är någon skillnad generationerna emellan när det kommer till åsikter om och tillit till välfärdsstaten. Dessutom är det ett väldigt stort material med många svarande och variabler, och detta tar tid att lära känna. När en samlar in det empiriska materialet själv är en bekant med det från första början, och tid behöver inte läggas på att lära känna sitt material.

En kan också tänka sig att det är en begränsning att datamaterialet är från 2011. Den senaste av välfärdsstatsundersökningarna gjordes våren 2018, men denna data har i skrivande stund ännu inte hunnits sammanställas. Om materialet från denna hade kunnat användas hade det gett en mer rättvis bild av dagens Sverige. I det använda datamaterialet är det exempelvis få svarande som har koppling till Afghanistan. Eljest har det under de senaste åren skett en stor invandring till Sverige från Afghanistan vilket kan visa sig som ett annorlunda och mer nutida resultat i välfärdsstatsundersökningen 2018 (Migrationsverket, 2018). Emellertid är det av intresse att undersöka även de människor som har befunnit sig i Sverige under en längre tid då många av dessa troligen kommer att bilda familjer här i Sverige och ha kontakt med statliga verksamheter.

5.2 Urval

Bland de svarande i datamaterialet finns en stor variation av människor. Åldern sträcker sig från 18 år till 79 år och enkäten vänder sig till de som är bosatta i Sverige (Edlund, Svallfors & Johansson, 2010). För studien har de valt ett obundet slumpmässigt urval. Detta innebär ett sannolikhetsurval där sannolikheten är lika stor för varje kvalificerad person i populationen att komma med (Bryman, 2011:183). I datamaterialet finns det 3842 svarande, varav 398 stycken (10,4%) har uppgett att de har utländsk bakgrund. Antal svarande som har uppgett att de har svensk bakgrund är 3262 stycken (84,9%). För att få en tydlig överblick gällande hur många

människor som har utländsk bakgrund och i vilka länder, har först enkla deskriptiva tabeller gjorts över de länder som svarande har nämnt som sina föräldrars födelseländer. Mor och fars land är två olika variabler. Därefter har de delats in i olika områden, där olika stora områden har använts beroende på hur många svarande som finns. De flesta svaranden har uppgett Norden som förälders födelseland, och därefter är det kulturellt kommunistiska området störst.

En brist i studiens indelning av världen är att den inte tar hänsyn till ekonomiska förhållanden som också dessa kan vara viktiga när en undersöker attityder och inställningar. Utöver detta har det varit en svår avvägning att kategorisera de länder som har väldigt få svarande, men som hade varit intressanta att titta på obundet från andra länder. Detta har medfört att zonerna har fått vidgas och tvingats att ta med länder som skulle vara intressanta att titta på självständigt. Ett exempel är USA som enligt Inglehart och Baker (2000:31) utgör ett undantag då landet har relativt höga traditionella värderingar trots både stor servicemarknad och väl utvecklad industri. Emellertid är det endast tre av de personer som har uppgett att båda föräldrar är födda utomlands som har uppgett USA som mors eller fars land. Det finns även de länder där olika religioner har fäste beroende på vilken geografisk del en tittar på, men då det inte finns specifika frågor kring vilket område ens föräldrar är födda i har dessa fått ses som ett land med ett synsätt. Inglehart och Baker (2000:19) menar också på att olika religioner inom ett land inte gör lika stor skillnad som två olika samhällen gör.

Ytterligare något som skulle kunna vara en brist är att studien endast tittar på variabeln "ursprungsland far", med förutsättningen att respondenten har kryssat i att de har två utrikes födda föräldrar. De flesta respondenter som uppger att båda deras föräldrar är födda utomlands har fyllt i båda föräldrars ursprungsländer, men där finns också de som har fyllt i bara fadern eller moderns land, eller inget land alls. I studien kommer emellertid endast fars land att räknas, då det är fler svarande som har fyllt i fars land än mors land, vilket ger mer underlag. Det finns ett problem med detta och det är att det inte är givet att båda föräldrar är från samma land, vilket hade kunnat ge en annan fördelning vid en studie av mors land. Emellertid är en stor majoritet av föräldrarna från samma länder. Alla länder är inte uppräknade, då alla länder inte har svarande. Ett land har aktivt valts bort från studien; Indien, då det inte passar in i något område och endast har en svarande. Dessutom finns det de respondenter som har kryssat i att de har två utlandsfödda föräldrar men därefter inte nämnt länder, vilket har gjort en uppdelning av dessa

omöjlig. Att tilläggas ska att det endast är nio respondenter som har uppgett Afrika som sitt fars ursprungsområde, vilket försvårar för studien att kunna dra några slutsatser om de respondenterna.

5.3 Världsuppdelning

Utifrån de nämnda teorierna har länderna delats upp i olika områden för att möjliggöra en studie². Då studien ämnar undersöka personers tillit och inställningar till välfärdsstaten, där personer med svensk bakgrund och utländsk bakgrund står i jämförelse, har studien tittat på de respondenter som uppgett att de har två inrikes födda föräldrar samt de respondenter som uppgett att de har två utrikes födda föräldrar. Världsuppdelningen är inspirerad av Inglehart och Bakers artikel *Modernization, Cultural Change, and the Persistence of Traditional Values* (2000) och en del från Huntingtons (1993) teori. Anledningen till att Huntingtons teori har reviderats är för att civilisationer som den japanska och hinduiska är väldigt underrepresenterade i datan. Områdena studien istället har valt att dela upp världen i är; Mellanöstern, Afrika, Norden, den kulturellt kommunistiska, Västvärlden, Latinamerika och Sydostasien. Dessa områden försöker ta hänsyn till sådana saker som religion och kulturell historia då dessa faktorer är viktigare än landets geografiska position (Inglehart & Baker, 2000:28ff).

Vidare utgör detta anledningen till varför studien inte enkelt tittat på världen efter dess olika världsdelar, ty länder ofta har olika kulturer, religionstillhörighet och statskick. Vissa länder som inte har mycket gemensamt skulle då komma att grupperas tillsammans. Exempelvis skulle indelningen Asien innehålla både Pakistan och Kina; två länder som enligt Inglehart och Baker (2000:29) är vitt skilda när det kommer till traditionella och sekulära åsikter. Då teori i denna studie grundar sig i att länder med olika kulturella värderingar har olika åsikter blir alltså en uppdelning efter världsdelar rätt klumpig och möjligtvis missvisande för resultatet.

² Inledningen innefattar inte alla världens länder, och detta beror på att en stor del av dem inte är representerade i datan. Indien innefattas heller inte i studien då endast en respondent hade en kulturell koppling till detta land och Indien passar inte in i kategorin Sydostasien då den indiska kulturen skiljer sig från de övriga Sydasiatiska länder.

Nedan följer de studerade områdena, länderna som ingår, antal respondenter med bakgrund i området samt en förklaring till uppdelningen;

Mellanöstern	Syrien, Marocko, Egypten, Turkiet, Tunisien, Afghanistan, Irak, Iran, Libanon och Pakistan.	56 respondenter
--------------	---	-----------------

Denna uppdelning grundar sig i befolkningens religiösa tillhörighet (Huntington, 1993:25). Majoriteten av ländernas befolkning tillhör religionen islam. Området kan ses som en utökad version av Mellanöstern (Nationalencyklopedin, uå:a) där även nordafrikanska länder ingår. Detta område kan enligt Inglehart och Bakers (2000) teori tänka sig ha en hög grad av traditionella inställningar samt ha mer fokus på överlevnad än självuttryck. På Inglehart och Bakers (2000:29) karta över världen är emellertid endast Pakistan utsatt, men då dessa länder delar vissa kulturella aspekter finns det anledning att dela in dem tillsammans. Området skulle, antagligen, enligt Bild 1 placeras någonstans i nedre vänstra kvadranten.

Afrika	Eritrea, Etiopien, Nigeria, Togo, Uganda och Zambia.	9 respondenter
--------	--	----------------

Denna uppdelning är gjord i enlighet med Inglehart och Bakers (2000:29) karta över hur de har delat upp världen. Dessa länder lämpar sig inte att hamna med länderna i Mellanöstern även om de delar religiös tro, då de saknar en historisk och kulturell koppling. Här bör det tilläggas att Afrika endast innefattar nio respondenter, som kan göra slutsatser om denna grupp svårfattade. Även detta område borde hamna i den nedre vänstra kvadranten enligt Bild 1.

Norden	Danmark, Norge, Finland och Island.	131 respondenter
--------	-------------------------------------	------------------

Detta är länder som ingår i Norden men med Sverige borträknat (Nationalencyklopedin, uå:b). De har välfärdsstater med en liknande grund som den svenska socialdemokratiska modellen (Nygård, 2013:62). Detta är också anledningen till att dessa länder har givits en egen variabel och uteslutits ur Västvärlden. Dessutom är det möjligt då området har många respondenter. Dessa länder befinner sig alla i området med mest sekulariserade och självuttryckande

värderingar (Inglehart & Baker, 2000:29). Detta område borde ligga relativt nära Sverige och då befinna sig i den övre högra kvadranten enligt Bild 1.

Kulturellt kommunistiskt	Kazakhstan, Kina, Armenien, Montenegro, Makedonien, Kroatien, Serbien, Ungern, Tjeckien, Ukraina, Slovenien, Polen, Rumänien, Litauen, Lettland, Estland, Bulgarien, Bosnien Hercegovina, Ryska Federationen, Vietnam och Uzbekistan.	79 respondenter
--------------------------	---	-----------------

Tanken bakom den kulturellt kommunistiska uppdelningen är att alla länder är präglade av tidigare kommunistiska styren (Inglehart & Baker, 2000:30), och i Vietnams fall, deras nuvarande styre. Det är en kombination av Inglehart och Bakers (2000:29) områden ”Ex-Communist”, ”Orthodox” och ”Baltic”. Många av dessa länder befinner sig på en hög nivå av sekulära värderingar, men med ett utbrett tänk om överlevnad (Inglehart & Baker, 2000:29). Praktiskt taget alla ex-kommunistiska länder uppvisar också en låg nivå av tillit till andra människor (ibid, 35). Några av länderna befinner sig ändå närmare de traditionella värdena än de sekulariserade, som exempelvis Bosnien Hercegovina (ibid). Detta område borde enligt Bild 1 befinna sig någonstans i den övre vänstra kvadranten.

Västvärlden	Tyskland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien, Storbritannien, Österrike och USA.	56 respondenter
-------------	--	-----------------

Här ses ett område som är en kombination av Inglehart och Bakers (2000:29) områden ”Catholic Europe”, ”Protestant Europe” och ”English-speaking”. Anledningen till detta är för att de ligger relativt nära varandra vad gäller både traditionalism/rationalitet och överlevnad/självuttryck samt att dessa europiska länder och USA har en relativt sammanflätad historia. USA har mer traditionella värden än de andra länderna som de befinner sig högre upp på den sekulariserade dimensionen. Alla länder har mer fokus på självuttryck än överlevnad (ibid). En annan anledning till denna kombination är för att en snävare indelning hade gett områden med få respondenter och därmed en större risk för ett skevt resultat. Västvärldens område är mera svår definierat, men borde befinna sig ungefär i mitten på y-axeln men mera till höger på x-axeln enligt Bild 1.

Latinamerika	Nicaragua, El Salvador, Argentina, Bolivia, Chile, Colombia, Ecuador, Peru och Guyana.	20 respondenter
--------------	--	-----------------

Detta område är en förlängning av Sydamerika, där även länder i Nordamerika ingår. Både Inglehart och Baker (2000) och Huntington (1993:25) väljer att ha ett latinamerikanskt område. Länderna har ett stort fokus på traditionella värderingar, och ligger i mitten vad gäller tankar på överlevnad och självuttryck (Inglehart & Baker, 2000:29). Anledningen till att det nordamerikanska landet El Salvador är med i Latinamerika är för att det ligger närmare deras värderingar än det nordamerikanska landet USA som i studien räknas till Västvärlden. Inglehart och Baker (2000:31) nämner också kolonialtidens påverkan på Latinamerikas värderingar, där en stor immigration från främst Portugal och Spanien har lämnat spår. Området Latinamerika borde enligt Bild 1 befinnas sig i mitten av X-axeln men i den längre ner på Y-axeln.

Sydostasien	Malaysia, Thailand, Indonesien, Filippinerna och Bangladesh.	11 respondenter
-------------	--	-----------------

Detta är en snävare indelning av Sydostasien än Inglehart och Baker (2000:29) väljer att göra sin. Mellanöstern är frånräknad och kvar blir de länder som närmar sig mitten på skalan överlevnad/självuttryck. Stort fokus läggs på de traditionella värderingarna. De är inte uppdelade efter religion utan mer efter deras geografiska läge. Vietnam tillhör inte denna grupp då de istället har mer kulturella kopplingar till kategorin ”Kulturellt kommunistiska”. Detta område borde befinnas sig i den nedre vänstra kvadraten men rör sig mer mot mitten av Bild 1 än till exempel områden som Afrika och Mellanöstern.

Sverige	Sverige	3262 respondenter
---------	---------	-------------------

Sverige är det land som Inglehart och Baker (2000:29) väljer att placera längst upp och längst till höger på sin figur. Här är självuttryck högt skattat och värderingar är präglade av sekularitet och rationalitet. Sverige står närmast de västerländska länderna och längst ifrån områdena Mellanöstern, Sydostasien och Afrika (ibid).

5.4 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten i studien, i fråga om stabilitet, kan ses som ganska hög. Stabilitet är enligt Bryman (2011:161) frågan om huruvida en fråga hade fått samma svar om den ställs vid två olika tillfällen. Om en skulle få olika svar finns det risk för att måttet är instabilt. I denna studie finns emellertid ingen anledning att tro att svaren skulle se annorlunda ut på grund av slumpmässiga betingelser (Bryman, 2011:161). Om svaren skulle se annorlunda ut vid ett nytt tillfälle hade detta snarare berott på verkliga förändringar, så som nationella ekonomiska eller politiska förändringar (ibid). Detta går hand i hand med Inglehart & Baker (2000:40ff) som också ser en trend gällande inställningar och värderingar beroende på den ekonomiska situation som råder i landet. Om det är en stabil ekonomi förändras värderingar och inställningar inom vissa frågor som t.ex. homosexualitet, religion och syn på främlingar. Inglehart och Baker (2000:40ff) menar likväl att ens inställningar är ganska fasta vid vuxen ålder, vilket också höjer stabiliteten i studien.

Validiteten i studien är hög då urvalet är obundet slumpmässigt. Dessutom ämnar studien mäta människors tillit och inställningar till välfärdsstaten genom frågor som rör exempelvis utbildning, äldreomsorg och sjukvård, något som sammantaget kan visa hur en ser på välfärdsstaten (Bryman, 2011:66). Frågorna tycks således mäta det som studien verkligen vill få svar på (ibid, 163). Validitet berör också den interna varianten, som rör frågan om en med säkerhet kan se ett kausalt samband där x orsakar y. Vad gäller den interna validiteten är den svår att bedöma då en surveyundersökning ger möjligheter att se samband mellan olika variabler, men inte dess kausalitet (Bryman, 2011:66) Det innebär att en inte med säkerhet kan veta vad som orsakar vad (ibid, 326). Emellertid grundar sig studien i teorin skriven av Inglehart och Baker (2000) där det konstateras att det finns skillnader gällande värderingar inom olika samhällen. Det finns bakomliggande kulturella faktorer som kommer att påverka din syn på stat och människor.

5.5 Analys

Till en början har enkla deskriptiva tabeller gjorts för att få en överblick över hur många länder som är uppräknade och hur många som har svarat att deras föräldrar är födda i

respektive land (se avsnitt 5.3). Därefter har de som svarade att båda föräldrarna varit födda utomlands uppdelats utifrån studiens inledning av världen och personer med svensk bakgrund har tilldelats en egen variabel. För att få fram ett resultat har därefter bivariata analyser gjorts genom en mängd olika krosstabeller för att få fram respondenters åsikter kring olika frågor. En bivariat analys kan visa på samband mellan två olika variabler, men ger inget bra svar på vad som är orsak och vad som är verkan (Bryman, 2011:326). Både antal respondenter uttryckt i frekvens och andel har inkluderats, för att en lättare ska kunna tolka tabellerna (ibid, 327). Några frågor passar sig bättre för att mäta tillit, som i vilken utsträckning en tror att en skulle leva ett drägligt liv om en blev arbetslös eller sjukskriven. Andra frågor fokuserar på respondenternas inställningar angående vilka de tycker är bäst lämpade att sköta vissa verksamheter. I undersökningen finns också en mängd frågor som riktar in sig på åsikter och inställning till staten och dess finansiering. Tycker en att rätt summa pengar går till staten för att sköta skolverksamhet, eller tycker en att exempelvis privata aktörer bör få mer skattepengar än de i dagsläget får?

5.6 Forskningsetiska överväganden

Det datamaterial som har använts har redan gjorts enligt etiska överväganden som informationskravet, konfidentialitetskravet, samtyckeskravet och nyttjandekravet. Det finns ingen möjlighet att härleda svaren till någon enskild individ, då det inte finns någon privat information som namn, adress eller personnummer (Svallfors, Edlund & Johansson, 2010:2). Konfidentialitetskravet med sin grund i att inga personuppgifter får röjas är därmed uppfyllt (Bryman, 2011:132). Det har varit möjligt för samtliga respondenter att frivilligt medverka och när som helst avbryta sin medverkan. Samtyckeskravet för själva studien genomförd av Svallfors, Edlund och Johansson (2010) är uppfyllt då uppgifter om stora grupper insamlade via postenkäter inte kräver samtycke på förhand utan samtycke antas finnas då respondenterna skickar tillbaka en ifylld enkät (Vetenskapsrådet, uå:9). Detta kräver dock att postenkäten innefattar utförlig information om enkäten samt uppfyller konfidentialitetskravet (ibid). Samtyckeskravet är dock inte okomplicerat när statistik som andra har gjort används i en ny studie. Emellertid har datamaterialet inhämtats från Svensk Nationell Datatjänst där studiens syfte har uppgivits för att kunna få tillgång till materialet. De har i sin tur bifogat riktlinjer för användning av datamaterialet, där det står att efterföljande av god forskningssed är ett krav

och att materialet endast får nyttjas i det syfte som har angivits. Materialet får inte heller lämnas ut till tredjeperson. Dessa riktlinjer har hela tiden efterföljts i studien.

5.7 Arbetsfördelning

Gällande arbetsfördelning så har det inte funnits en tydlig uppdelning. Största delen av arbetet har utförts på Socialhögskolan i Lund där båda författarna har suttit tillsammans och diskuterat, skrivit samt utformat tabeller. Statistiken har dock mest utformats av en författare medan den andre författaren parallellt har jobbat med texten.

6. Resultat och analys

Vad kan en då se när det gäller medborgarnas tillit och inställningar till den svenska välfärdsstaten? För att undersöka detta kan en titta på svaren på de frågor som rör personers oro inför att få ekonomiska problem. Är de rädda för att bli arbetslösa om de blir sjukskrivna? Och tror de att välfärdsstaten kommer att kunna ge den hjälp de behöver? Frågor som dessa riktar in sig på att få en uppfattning om den svenska befolkningens tillit till välfärdsstaten. Andra frågor rör respondenternas åsikter om vilken instans som är bäst lämpad att sköta vissa områden, och detta kan sägas rikta in sig på deras inställning om välfärdsstaten. Vikten av att särskilja tillit och inställning grundar sig i att människor kan ha en uppfattning om välfärdsstatens välfungerande i största allmänhet, och sedan ha en annan uppfattning när det kommer till ens egen risk att hamna i olika utsatta situationer (Försäkringskassan, 2012:63).

6.1 Arbetslöshet

6.1.1 Inställning

I undersökningen finns en fråga som rör hur en tycker att arbetslöshetsförsäkringen ska finansieras. Tycker respondenterna att det ska se ut som nu, där den betalas genom skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter, eller föredrar respondenterna att den betalas genom egna försäkringspremier? Det första alternativet är kopplat till välfärdsstatens arbete för de arbetslösa.

Tabell 1

		Ansvarsfördelning: arbetslöshetsförsäkringen			Total
		Som nu; genom skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter	Genom egna försäkringspremier	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	36	15	5	56
	% inom	64,3%	26,8%	8,9%	100,0%
Afrika	Antal	4	3	1	8
	% inom	50,0%	37,5%	12,5%	100,0%
Norden	Antal	93	30	8	131
	% inom	71,0%	22,9%	6,1%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	52	17	9	78
	% inom	66,7%	21,8%	11,5%	100,0%
Västvärlden	Antal	33	23	0	56
	% inom	58,9%	41,1%	0,0%	100,0%
Latinamerika	Antal	17	1	2	20
	% inom	85,0%	5,0%	10,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	5	4	2	11
	% inom	45,5%	36,4%	18,2%	100,0%
Svenskar	Antal	2154	868	210	3232
	% inom	66,6%	26,9%	6,5%	100,0%
Total	Antal	2394	961	237	3592
	% inom	66,6%	26,8%	6,6%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,058. Detta innebär att resultatet i tabell 1 inte är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 250 stycken.

Tabellen visar att Sydostasien skiljer sig i deras inställning till den svenska välfärdsstaten. Av resterande områden tycker majoriteten att arbetslöshetsförsäkringen ska betalas via skatter, medan 45,5% av respondenterna med bakgrund i Sydostasien tycker det. Att påminna om är dock att antalet respondenter från Sydostasien endast är 11 stycken. Respondenterna med bakgrund i Latinamerika är med sina 85% de som är mest positivt inställda till att arbetslöshetsförsäkringen ska betalas via skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter. Detta i

jämförelse med det Norden som med sina 71% är näst mest positiva. Emellertid är inte tabellen statistiskt signifikant och några slutsatser om resultatet är därför svåra dras.

6.1.2 Tillit

Det finns många faktorer som kan mäta ens tillit till välfärdsstaten när det kommer till variabeln arbetslöshet. Hur orolig är respondenterna för att bli arbetslösa inom de närmaste åren? Och om en hamnar i den situationen, hur väl tror respondenterna att välfärdsstaten lyckas upprätthålla en god levnadsstandard? Om en tittar närmare på tidigare statistik över arbetslöshet visar den att risken för att vara arbetslös är dubbelt så stor hos de som har fötts utomlands men kommit till Sverige innan skolstart jämfört med personer med svensk bakgrund (Burns et al, 2007:178). Denna data har fåtts fram genom att titta på arbetslöshetssiffror från Arbetsförmedlingen kopplat till fakta om människors och deras föräldrars födelseländer i Statistiska Centralbyråns register (Ekberg & Rooth, 2003:792). För de som har kommit till Sverige efter skolstart är risken att bli arbetslös tre gånger högre än hos de med svensk bakgrund. Även bland de som har utländska föräldrar men själva är födda i Sverige är siffran mycket högre (Burns et al, 2007:178). Årslönen hos andra generationens invandrare med föräldrar födda i ett utomeuropeiskt land var också 17% lägre än bland de med inrikes födda föräldrar (ibid, 179). Detta innebär att inte bara de som själva har invandrat till Sverige utan även deras barn har en betydligt sämre ställning på arbetsmarknaden. Detta grundar sig mycket i diskriminering från arbetsgivarnas sida då en kan anta att andra generationens invandrare har likvärdiga kunskaper i svenska och lika höga utbildningsnivåer som personer med svensk bakgrund har (ibid). Vad säger frågan om ens oro för att bli arbetslös inom en snar framtid?

Tabell 2

		Sannolikhet att bli arbetslös					Total
		Mycket stor sannolikhet	Ganska stor sannolikhet	Ganska liten sannolikhet	Mycket liten sannolikhet	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	9	8	15	15	8	55

	% inom	16,4%	14,5%	27,3%	27,3%	14,5%	100,0%
Afrika	Antal	1	2	3	3	0	9
	% inom	11,1%	22,2%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	6	8	26	71	18	129
	% inom	4,7%	6,2%	20,2%	55,0%	14,0%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	5	12	18	32	11	78
	% inom	6,4%	15,4%	23,1%	41,0%	14,1%	100,0%
Västvärlden	Antal	2	2	12	33	5	54
	% inom	3,7%	3,7%	22,2%	61,1%	9,3%	100,0%
Latinamerika	Antal	2	5	2	7	3	19
	% inom	10,5%	26,3%	10,5%	36,8%	15,8%	100,0%
Sydostasien	Antal	0	4	0	5	2	11
	% inom	0,0%	36,4%	0,0%	45,5%	18,2%	100,0%
Svenskar	Antal	172	232	692	1802	270	3168
	% inom	5,4%	7,3%	21,8%	56,9%	8,5%	100,0%
Total	Antal	197	273	768	1968	317	3523
	% inom	5,6%	7,7%	21,8%	55,9%	9,0%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 2 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 319 stycken.

Tabell 2 visar att personer med bakgrund utanför Sverige, Norden och Västvärlden i större utsträckning tror att de kommer bli arbetslösa inom de närmaste åren. De kan antas ha en lägre tilltro till de instanser som berör arbetsmarknaden, så som deras arbetsgivare, arbetsförmedlingen. Detta kan exempelvis grunda sig i tankar om att samhället diskriminerar en (Burns et al, 2007:179).

En annan fråga handlar som tidigare nämnt om huruvida respondenterna tycker att staten lyckas hålla en god levnadsstandard för de arbetslösa;

Tabell 3

		Offentliga sektorn klarar: levnadsstandard arbetslösa					Total
		Mycket stor utsträckning	Ganska stor utsträckning	Ganska liten utsträckning	Mycket liten utsträckning	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	8	14	19	5	10	56
	% inom	14,3%	25,0%	33,9%	8,9%	17,9%	100,0%
Afrika	Antal	3	5	1	0	0	9
	% inom	33,3%	55,6%	11,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	21	45	38	9	18	131
	% inom	16,0%	34,4%	29,0%	6,9%	13,7%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	16	22	26	3	10	77
	% inom	20,8%	28,6%	33,8%	3,9%	13,0%	100,0%
Västvärlden	Antal	9	25	15	3	4	56
	% inom	16,1%	44,6%	26,8%	5,4%	7,1%	100,0%
Latinamerika	Antal	1	9	6	3	1	20
	% inom	5,0%	45,0%	30,0%	15,0%	5,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	1	4	3	1	2	11
	% inom	9,1%	36,4%	27,3%	9,1%	18,2%	100,0%
Svenskar	Antal	407	1659	757	173	234	3230
	% inom	12,6%	51,4%	23,4%	5,4%	7,2%	100,0%
Total	Antal	466	1783	865	197	279	3590
	% inom	13,0%	49,7%	24,1%	5,5%	7,8%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 3 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 252 stycken.

Resultatet i tabell 3 visar att färre personer med bakgrund i Mellanöstern jämfört med de andra respondenterna är positivt inställda till att staten kan upprätthålla en god levnadsstandard för denna grupp. Detta står i jämförelse med tabell 1 där majoriteten av respondenterna med bakgrund i Mellanöstern tycker att arbetslöshetsförsäkringen ska betalas av välfärdsstaten via skatter. Tabellen visar även att Latinamerika är de som har sämst tillit till att den offentliga sektorn klarar av att ge arbetslösa en god levnadsstandard men liksom Mellanöstern tycker att arbetslöshetsförsäkringen ska betalas av staten. Detta kan tänkas grundas i deras rudimentära modell där staten är svagt samordnat inom det sociala arbetet och en i första hand får förlita sig på familjen, kyrkan och välgörenhetsorganisationer (Meeuwisse & Swärd, 2016:107).

En anledning till det faktum att Mellanöstern är negativt inställda till frågan kan vara för att de är överrepresenterade i arbetslöshetsstatistiken (SCB, 2017). Bland de utrikes födda är nämligen arbetslösheten särskilt hög bland människor invandrade från Asien och Afrika, och även deras löner är lägre än andra invandrare på arbetsmarknaden (Burns et al, 2007:174). Om en har varit arbetslös har en med största sannolikhet också fått uppleva de svårigheter det kan innebära. Som tidigare nämnt påverkar ens tidigare erfarenheter av institutioner ens tillit (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:193; Trägårdh et al, 2013:166). I detta fall kan en negativ syn på de insatser som görs för arbetslösheten på olika nivåer ha skapats och tilliten till välfärdsstaten således vara negativt påverkad. Detta går också hand i hand med tidigare forskning som säger att människor från länder med traditionella värderingar och fokus på överlevnad har en lägre tilltro till staten (Inglehart & Baker 2000:28; Trägårdh et al, 2013:170). Emellertid stämmer detta inte överens med området Afrika då de är mycket positiva till statens hantering av levnadsstandarden för arbetslösa. Att påminnas om är emellertid det faktum att det endast är nio respondenter med bakgrund i Afrika, och att detta kan komma att påverka resultatet mycket.

6.2 Sjukskrivning

6.2.1 Inställning

Liksom frågan om arbetslöshetsförsäkringen finns en liknande fråga om sjukförsäkringen. Tycker en att den ska finansieras via skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter eller tycker en bättre om alternativ egna försäkringspremier?

Tabell 4

		Ansvarsfördelning: sjukförsäkringen			Total
		Som nu; genom skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter	Genom egna försäkringspremier	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	41	9	6	56
	% inom	73,2%	16,1%	10,7%	100,0%

Afrika	Antal	7	2	0	9
	% inom	77,8%	22,2%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	115	12	4	131
	% inom	87,8%	9,2%	3,1%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	55	15	8	78
	% inom	70,5%	19,2%	10,3%	100,0%
Västvärlden	Antal	47	9	0	56
	% inom	83,9%	16,1%	0,0%	100,0%
Latinamerika	Antal	17	1	2	20
	% inom	85,0%	5,0%	10,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	9	2	0	11
	% inom	81,8%	18,2%	0,0%	100,0%
Svenskar	Antal	2772	332	136	3240
	% inom	85,6%	10,2%	4,2%	100,0%
Total	Antal	3063	382	156	3601
	% inom	85,1%	10,6%	4,3%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,004. Detta innebär att resultatet i tabell 4 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 241 stycken.

Tabellen visar att majoriteten av alla är positiva till att skatter, egenavgifter och arbetsgivaravgifter ska finansiera sjukförsäkringen. Respondenterna från Mellanöstern och det kommunistiskt kulturella har några färre anhängare, där 73,2% respektive 70,5% håller med om det. Latinamerikas positiva inställning är likvärdig den som återfinns i Norden, Västvärlden och Sverige.

6.2.2 Tillit

För att mäta tilliten till välfärdsstaten vad gäller sjukskrivna finns frågan i vilken grad en tycker att staten klarar att bibehålla en god levnadsstandard för de sjukskrivna;

Tabell 5

		Offentliga sektorn klarar: levnadsstandard sjukskrivna					Total
		Mycket stor utsträckning	Ganska stor utsträckning	Ganska liten utsträckning	Mycket liten utsträckning	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	9	11	22	6	7	55
	% inom	16,4%	20,0%	40,0%	10,9%	12,7%	100,0%
Afrika	Antal	1	5	2	1	0	9
	% inom	11,1%	55,6%	22,2%	11,1%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	15	51	34	13	18	131
	% inom	11,5%	38,9%	26,0%	9,9%	13,7%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	13	26	19	8	11	77
	% inom	16,9%	33,8%	24,7%	10,4%	14,3%	100,0%
Västvärlden	Antal	7	26	16	4	3	56
	% inom	12,5%	46,4%	28,6%	7,1%	5,4%	100,0%
Latinamerika	Antal	2	7	3	7	1	20
	% inom	10,0%	35,0%	15,0%	35,0%	5,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	1	4	4	1	1	11
	% inom	9,1%	36,4%	36,4%	9,1%	9,1%	100,0%
Svenskar	Antal	352	1548	841	260	230	3231
	% inom	10,9%	47,9%	26,0%	8,0%	7,1%	100,0%
Total	Antal	400	1678	941	300	271	3590
	% inom	11,1%	46,7%	26,2%	8,4%	7,5%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,001. Detta innebär att resultatet i tabell 5 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 252 stycken.

Gällande om den offentliga sektorn klara av att ge sjukskrivna en hygglig levnadsstandard finns det lite varierande åsikter. De grupperna som skiljer sig mest från de personerna med svensk bakgrund är de från Mellanöstern och Latinamerika, åtminstone när det kommer till att tycka att staten inte klarar av att hålla en god levnadsstandard. Personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade när det gäller sjukskrivningar, och det gäller särskilt om de kommer från krigsdrabbade områden så som Mellanöstern (Försäkringskassan 2005:24ff; 2017:32). Detta skulle kunna vara en förklaring till varför Mellanöstern är mer skeptiska till att staten och kommuner klarar av att ge en hygglig levnadsstandard för sjukskrivna. För att få

en bredare bild av det hela kan en undersöka vad respondenterna tycker att de har rätt att förvänta sig om de blir sjukskrivna i några månader. Tycker de att en borde ha rätt att förvänta sig att staten bibehåller deras levnadsstandard? Eller bör en förvänta sig allvarliga konsekvenser?

Tabell 6

		Rätt att förvänta sig: klara några månaders sjukskrivning utan allvarliga konsekvenser					Total
		Absolut ha rätt att förvänta sig	Förmodligen ha rätt att förvänta sig	Förmodligen inte ha rätt att förvänta sig	Absolut inte ha rätt att förvänta sig	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	21	12	9	7	6	55
	% inom	38,2%	21,8%	16,4%	12,7%	10,9%	100,0%
Afrika	Antal	0	7	2	0	0	9
	% inom	0,0%	77,8%	22,2%	0,0%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	61	56	7	1	6	131
	% inom	46,6%	42,7%	5,3%	,8%	4,6%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	31	29	5	3	9	77
	% inom	40,3%	37,7%	6,5%	3,9%	11,7%	100,0%
Västvärlden	Antal	22	27	4	1	1	55
	% inom	40,0%	49,1%	7,3%	1,8%	1,8%	100,0%
Latinamerika	Antal	10	4	1	2	2	19
	% inom	52,6%	21,1%	5,3%	10,5%	10,5%	100,0%
Sydostasien	Antal	3	5	2	1	0	11
	% inom	27,3%	45,5%	18,2%	9,1%	0,0%	100,0%
Svenskar	Antal	1148	1654	263	54	103	3222
	% inom	35,6%	51,3%	8,2%	1,7%	3,2%	100,0%
Total	Antal	1296	1794	293	69	127	3579
	% inom	36,2%	50,1%	8,2%	1,9%	3,5%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 6 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 263 stycken.

Tabellen nedan visar att Mellanöstern igen har lägre tillit till staten vad gäller deras hantering av sjukskrivna, där 60% tycker att en har rätt eller förmodligen har rätt att förvänta sig att

klara några månaders sjukskrivning utan allvarliga konsekvenser. Detta i jämförelse med de andra områdena där procentsatserna är närmare 70-90%. Tidigare forskning pekar på att den vertikala tilliten, den mellan människa och stat, är beroende av tidigare erfarenheter (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:193; Trägårdh et al, 2013:166). Dessa möten kommer att påverka ens förväntningar på staten i framtida situationer. Då Mellanöstern är ett av de överrepresenterade områdena bland sjukskrivna i Sverige och de dessutom visar sig ha en lägre tillit till statens förmåga att bibehålla levnadsstandarden för sjukskrivna, kan dessa tidigare erfarenheter ha kommit att påverka ens förväntningar på staten negativt.

6.3 Sjukvård

6.3.1 Inställning

Hur ser inställningen ut till den svenska välfärdsmodellen vad gäller frågan om vem som är bäst lämpad att sköta sjukvård?

Tabell 7

		Bäst lämpad att sköta: sjukvård							Total
		Stat och kommun	Privata företag	Fackföreningar	Kooperativ	Välgörenhetsorganisationer	Familj och anhöriga	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	50	4	1	0	0	0	1	56
	% inom	89,3%	7,1%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	100,0%
Afrika	Antal	7	1	0	0	0	0	0	8
	% inom	87,5%	12,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	117	11	0	0	0	0	3	131
	% inom	89,3%	8,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	63	8	0	0	0	2	5	78
	% inom	80,8%	10,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,6%	6,4%	100,0%
Västvärlden	Antal	38	15	0	0	1	0	0	54
	% inom	70,4%	27,8%	0,0%	0,0%	1,9%	0,0%	0,0%	100,0%
Latinamerika	Antal	20	0	0	0	0	0	0	20
	% inom	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	8	3	0	0	0	0	0	11
	% inom	72,7%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Svenskar	Antal	2675	426	4	3	5	1	107	3221
	% inom	83,0%	13,2%	,1%	,1%	,2%	,0%	3,3%	100,0%
Total	Antal	2978	468	5	3	6	3	116	3579
	% inom	83,2%	13,1%	,1%	,1%	,2%	,1%	3,2%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 7 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 263 stycken.

Tabellen visar att alla är övervägande positiva till att stat och kommun är bäst lämpade att ansvara för sjukvården. Lägst andel anhängare för stat och kommun är de som har en bakgrund i västerländska länder, och därefter kommer de med sydostasiatisk bakgrund, där 27,3% i sin tur anser att privata företag är bäst lämpade att sköta sjukvården. Det finns en trend i att personer med bakgrund i Sydostasien är mer positiva till sjukvård driven i privat regi jämfört med respondenter från andra områden, förutom de med västerländsk bakgrund. Förklaringen till detta kan vara att Sydostasien sedan den östasiatiska finanskrisen 1997-1998 har sett en ökning av sjukvård inom den privata sektorn (Chongsuvivatwong et al, 2011:434).

6.3.2 Tillit

Tabell 8

		Offentliga sektorn klarar: sjukvård					Total
		Mycket stor utsträckning	Ganska stor utsträckning	Ganska liten utsträckning	Mycket liten utsträckning	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	14	18	9	10	4	55
	% inom	25,5%	32,7%	16,4%	18,2%	7,3%	100,0%
Afrika	Antal	2	3	2	1	1	9
	% inom	22,2%	33,3%	22,2%	11,1%	11,1%	100,0%
Norden	Antal	23	65	29	10	4	131
	% inom	17,6%	49,6%	22,1%	7,6%	3,1%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	16	24	22	9	6	77
	% inom	20,8%	31,2%	28,6%	11,7%	7,8%	100,0%
Västvärlden	Antal	9	28	12	5	1	55
	% inom	16,4%	50,9%	21,8%	9,1%	1,8%	100,0%
Latinamerika	Antal	4	5	6	4	1	20

	% inom	20,0%	25,0%	30,0%	20,0%	5,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	0	4	6	0	1	11
	% inom	0,0%	36,4%	54,5%	0,0%	9,1%	100,0%
Svenskar	Antal	566	1762	614	167	126	3235
	% inom	17,5%	54,5%	19,0%	5,2%	3,9%	100,0%
Total	Antal	634	1909	700	206	144	3593
	% inom	17,6%	53,1%	19,5%	5,7%	4,0%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 8 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 249 stycken.

I tabell 8 kan en utläsa att majoriteten av alla människor med bakgrund i de olika områdena, förutom de i Latinamerika och Sydostasien, är positiva till den offentliga sektorns skötsel av sjukvården. Tilliten sviktar något hos Latinamerika där 45% är positiva, och hos Sydostasien där 36,4% är positiva. En kan också se att Norden, Västvärlden och Sverige är mer positiva än de andra områdena. Detta står i jämförelse med tabell 7, där 100% av respondenterna med bakgrund i Latinamerika anser att stat och kommun ska ansvara för sjukvården.

Genomgående är att det är fler som tycker att stat och kommun är bäst lämpade att sköta sjukvården, men sedan verkar tilliten till deras förmåga brista. Detta faktum visar att inställning och tillit inte alltid behöver hänga samman (Försäkringskassan, 2012:63).

Anledningen till att Sydostasien sticker ut kan igen komma att bero på deras ökning av sjukvård inom den privata regin (Chongsuvivatwong et al, 2011:434). Svenskar är de som har högst tillit till staten vad gäller deras skötsel av sjukvården, och detta stämmer överens med Inglehart och Bakers (2000:29) karta där Sverige är det land med mest sekulariserade och självuttryckande värderingar, vilket i sin tur påverkar tilliten positivt.

6.4 Äldreomsorg

6.4.1 Inställning

Nästan alla människor kommer att komma i kontakt med äldreomsorg någon gång under livet. Vem tycker en då är bäst lämpad att sköta denna verksamhet?

Tabell 9

		Bäst lämpad att sköta: äldreomsorg							Total
		Stat och kommun	Privata företag	Fackföreningar	Kooperativ	Välgörenhetsorganisationer	Familj och anhöriga	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	42	8	2	2	0	1	1	56
	% inom	75,0%	14,3%	3,6%	3,6%	0,0%	1,8%	1,8%	100,0%
Afrika	Antal	7	0	0	0	0	0	1	8
	% inom	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	100,0%
Norden	Antal	104	21	0	0	0	1	3	129
	% inom	80,6%	16,3%	0,0%	0,0%	0,0%	,8%	2,3%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	56	7	0	1	0	4	10	78
	% inom	71,8%	9,0%	0,0%	1,3%	0,0%	5,1%	12,8%	100,0%
Västvärlden	Antal	36	16	0	1	0	1	0	54
	% inom	66,7%	29,6%	0,0%	1,9%	0,0%	1,9%	0,0%	100,0%
Latinamerika	Antal	17	1	0	0	0	2	0	20
	% inom	85,0%	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	0,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	10	1	0	0	0	0	0	11
	% inom	90,9%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Svenskar	Antal	2511	482	5	22	10	48	139	3217
	% inom	78,1%	15,0%	,2%	,7%	,3%	1,5%	4,3%	100,0%
Total	Antal	2783	536	7	26	10	57	154	3573
	% inom	77,9%	15,0%	,2%	,7%	,3%	1,6%	4,3%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,000. Detta innebär att resultatet i tabell 9 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 269 stycken.

När det kommer till vem som anses vara bäst lämpad att sköta äldreomsorgen i Sverige tycker majoriteten inom alla områden att staten och kommunerna ska sköta detta. Sydostasien är de mest positiva, med 90,9% som tycker att staten och kommunerna är bäst lämpade. Emellertid är de endast 11 respondenter. Det är endast ett fåtal inom alla områden som tycker att familjen är bäst lämpad att ta hand om äldreomsorgen. Emellertid visar studier att det är vanligare bland icke-nordiska personer att ta hand om sina äldre anhöriga än bland de med nordiskt ursprung (Katzin, 2014:47). Detta kan tyckas konstigt då personer med utländsk bakgrund visar ungefär samma grad av positiv inställning till att staten är den som är bäst lämpad att ansvara för äldreomsorgen. En förklaring till detta som Katzin (2014:47) nämner är att det finns fördomar om att personer med utländsk bakgrund har en kultur där anhörigvård är mer

naturligt. Detta medför att det i vissa kommuner ges mindre stöd till vårdbehövande eller anhörigvårdare (ibid).

Om en kopplar resultatet i tabell 9 till studiens teori är det något förvånande. Alla är som nämnt övervägande positiva till att stat och kommun ska ansvara för äldreomsorg, även de med bakgrund i områden där traditionalism och överlevnad har största fokus. I dessa områden är familjen viktig och tilliten till andra människor och staten sviktar (Inglehart & Baker, 2000:24), vilket torde ge ett resultat där dessa områden skulle ha en högre andel som tycker att familjen är bäst lämpad att sköta äldreomsorgen. Det faktum att det är viktigt att här göra sina föräldrar stolta och att stora familjer är idealiserade tycks inte visa sig i tabellen då Mellanöstern och Afrika uppvisar väldigt låga siffror på ”familj och anhöriga”. Samtidigt säger Inglehart och Baker (2000:27) att de traditionella samhällena föredrar statligt ägda verksamheter och detta kan då förklara resultatet i tabell 9.

6.4.2 Tillit

I vilken utsträckning anser respondenterna att den offentliga sektorn klarar av att sköta äldreomsorgen?

Tabell 10

		Offentliga sektorn klarar: äldreomsorg					Total
		Mycket stor utsträckning	Ganska stor utsträckning	Ganska liten utsträckning	Mycket liten utsträckning	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	11	17	13	8	6	55
	% inom	20,0%	30,9%	23,6%	14,5%	10,9%	100,0%
Afrika	Antal	1	5	1	0	2	9
	% inom	11,1%	55,6%	11,1%	0,0%	22,2%	100,0%
Norden	Antal	12	48	45	18	8	131
	% inom	9,2%	36,6%	34,4%	13,7%	6,1%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	9	30	18	8	12	77
	% inom	11,7%	39,0%	23,4%	10,4%	15,6%	100,0%
Västvärlden	Antal	4	20	13	14	5	56
	% inom	7,1%	35,7%	23,2%	25,0%	8,9%	100,0%
Latinamerika	Antal	2	7	4	5	2	20

	% inom	10,0%	35,0%	20,0%	25,0%	10,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	2	4	4	0	1	11
	% inom	18,2%	36,4%	36,4%	0,0%	9,1%	100,0%
Svenskar	Antal	260	1291	1076	434	173	3234
	% inom	8,0%	39,9%	33,3%	13,4%	5,3%	100,0%
Total	Antal	301	1422	1174	487	209	3593
	% inom	8,4%	39,6%	32,7%	13,6%	5,8%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,002. Detta innebär att resultatet i tabell 10 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 249 stycken.

Resultatet i tabell 10 skiljer sig från de andra frågorna kring tillit. Den svenska tilliten till om den offentliga sektorn klarar av äldreomsorgen är relativt låg. Sverige hamnar bland de tre landsgrupperna med lägst tillit tillsammans med Norden och Västvärlden. Detta resultat stämmer inte överens med Inglehart och Baker (2000:28) som menar att sekulariserade samhällen också har en hög nivå av tillit. Det bör dock nämnas att det är många i denna tabell som svarat ”vet inte”.

6.5 Utbildning

6.5.1 Inställning

Tabell 11

		Bäst lämpad att sköta: utbildning						Total	
		Stat och kommun	Privata företag	Fackföreningar	Kooperativ	Välgörenhetsorganisationer	Familj och anhöriga		Vet inte
Mellanöstern	Antal	48	4	2	0	0	2	0	56
	% inom	85,7%	7,1%	3,6%	0,0%	0,0%	3,6%	0,0%	100,0%
Afrika	Antal	7	1	0	0	0	0	1	9
	% inom	77,8%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%	100,0%
Norden	Antal	112	13	2	0	0	0	4	131
	% inom	85,5%	9,9%	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	3,1%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	68	5	0	0	0	1	4	78
	% inom	87,2%	6,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	5,1%	100,0%
Västvärlden	Antal	47	6	0	1	0	0	0	54
	% inom	87,0%	11,1%	0,0%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Latinamerika	Antal	18	1	1	0	0	0	0	20
	% inom	90,0%	5,0%	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	10	1	0	0	0	0	0	11
	% inom	90,9%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Svenskar	Antal	2739	304	19	2	2	8	141	3215
	% inom	85,2%	9,5%	,6%	,1%	,1%	,2%	4,4%	100,0%
Total	Antal	3049	335	24	3	2	11	150	3574
	% inom	85,3%	9,4%	,7%	,1%	,1%	,3%	4,2%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,006. Detta innebär att resultatet i tabell 11 inte är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 268 stycken.

När det kommer till frågan om vem som är bäst lämpad att sköta utbildningen i Sverige ses ingen stor skillnad mellan de olika indelningarna. En klar majoritet inom alla områden tycker att stat och kommun är bäst lämpade att sköta utbildningen. Därefter är privata företag det störst förekommande alternativet. Detta visar att alla områden har en positiv inställning till staten vad gäller deras lämplighet för att ansvara för utbildning. Det går således inte se någon skillnad i attityd vad gäller respondenternas bakgrund. Detta visar sig också rent praktiskt i skolvärlden där 9% av de utrikes födda går i fristående skola respektive 11% av de inrikes födda (SCB, 2013a:29). I Sverige är det ett fritt skolval, vilket bör leda till att familjer väljer den skola vars huvudman de tycker är bäst lämpad att sköta utbildningen. Lagg märke till att resultatet i tabellen inte är statistiskt signifikant och slutsatser därför är svåra att dra.

6.5.2 Tillit

Hur ser respondenternas tillit till staten ut i förhållande till hur de klarar av att sköta skolutbildningen?

Tabell 12

		Offentliga sektorn klarar: skolutbildning					Total
		Mycket stor utsträckning	Ganska stor utsträckning	Ganska liten utsträckning	Mycket liten utsträckning	Vet inte	
Mellanöstern	Antal	16	21	11	4	4	56
	% inom	28,6%	37,5%	19,6%	7,1%	7,1%	100,0%
Afrika	Antal	3	5	0	1	0	9

	% inom	33,3%	55,6%	0,0%	11,1%	0,0%	100,0%
Norden	Antal	27	67	23	5	9	131
	% inom	20,6%	51,1%	17,6%	3,8%	6,9%	100,0%
Kulturellt kommunistiskt	Antal	19	36	14	3	5	77
	% inom	24,7%	46,8%	18,2%	3,9%	6,5%	100,0%
Västvärlden	Antal	10	35	11	0	0	56
	% inom	17,9%	62,5%	19,6%	0,0%	0,0%	100,0%
Latinamerika	Antal	5	8	4	2	1	20
	% inom	25,0%	40,0%	20,0%	10,0%	5,0%	100,0%
Sydostasien	Antal	2	7	2	0	0	11
	% inom	18,2%	63,6%	18,2%	0,0%	0,0%	100,0%
Svenskar	Antal	474	1984	562	90	119	3229
	% inom	14,7%	61,4%	17,4%	2,8%	3,7%	100,0%
Total	Antal	556	2163	627	105	138	3589
	% inom	15,5%	60,3%	17,5%	2,9%	3,8%	100,0%

Pearson chi-square visar en statistisk signifikans på 0,005. Detta innebär att resultatet i tabell 12 är statistiskt signifikant. Antal respondenter som saknas är 253 stycken.

I tabell 12 ses att alla områden förhåller sig positiva till statens skötsel av utbildning. Detta går hand i hand med det resultat som visas i tabell 11, där alla är övervägande positiva till att staten är bäst lämpad att sköta utbildningen. Om något så är Latinamerika och Mellanöstern de grupper som har sämst tillit till om den offentliga sektorn klarar av skolutbildningen, men den är ytterst liten. Resultatet stämmer även till viss del överens med Inglehart och Bakers (2000) teori om att sekulariserade samhällen med fokus på självuttryck har mer tillit än deras motsats. Sydostasien och Afrika sticker dock ut i denna fråga men är även grupper med få respondenter.

6.6 Vet inte

Det bör nämnas något om det stora antalet personer som på frågorna har svarat 'vet inte'. I de flesta frågorna är det en större andel av de respondenter med utländsk bakgrund än de med svensk bakgrund som har svarat detta. Det kan finnas olika anledningar till detta, men en

tanke är att personer med utländsk bakgrund inte är lika insatta i svensk politik som de med som de med svensk bakgrund. Det finns likväl en rad andra faktorer som tycks påverka politisk kunskap; som antal år i landet, ekonomisk situation, social status och utbildning (Brown & Bean, 2016:35). Till detta ska också tilläggas att valdeltagandet bland utrikes födda personer är lägre än de inrikes födda, och att de i mindre utsträckning är representanter i riksdag, landsting och kommuner (SCB, 2013b). Under många av frågorna visar det sig att de med koppling till Norden och Västvärlden också i mindre utsträckning än de utomeuropeiska områdena svarar 'vet inte'. Detta kan bero på deras närmare koppling till Sverige och välfärdssystemet här. Inglehart och Baker (2000:25) tar också upp det faktum att samhällen med fokus på traditionalism inte visar samma politiskt deltagande som andra samhällen, och att de sällan eller aldrig pratar politik. Detta tycks stämma överens med studiens resultat.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka tilliten och inställningar till den svenska välfärdsstaten hos personer med utländsk bakgrund. Ett enhetligt svar på frågeställningarna kopplade till syftet är svårfattat, då både inställningar och tilliten till välfärdsstaten har skilt sig olika frågor emellan. En sak som en emellertid kan se är att Inglehart och Bakers (2000) moderniseringsteori stämmer överens ganska bra i många avseenden då det finns en variation angående inställningar och tillit. Dessa ses om en tittar på områdena som skulle klassificeras som mer traditionella och fokuserade på överlevnad (Mellanöstern, Sydostasien, Latinamerika och kulturellt kommunistiska) jämfört med de områden som skulle klassificeras som sekulära med fokus på självuttryck (Norden, Sverige, Västvärlden). Rörande inställningar om hur verksamheter ska finansieras verkar alla områden i de flesta fall förhålla sig rätt lika till den svenska välfärdsstaten. Inom alla områden (förutom en tabell som inte är statistiskt signifikant) är majoriteten positiva till att staten ska finansiera olika verksamheter i samtliga frågor. När det gäller frågor om tillit rörande hur respondenterna anser att staten klarar av att sköta ett visst område, ses en skillnad i de statistiskt signifikanta tabellerna mellan områdena med fokus på traditionalism/överlevnad och de med fokus på sekularisering/självuttryck. Där ses att det generellt är de sistnämnda områdena som uppfattas ha mer tillit till välfärdsstaten. Emellertid finns undantag, som Latinamerika i frågan om äldreomsorg och det kulturellt kommunistiska området i fråga om sjukskrivningar. Detta kan förklaras med att de inte ligger lika mycket i extremen på kartan som exempelvis Mellanöstern och Sverige (Inglehart &

Baker, 2000:29). Därför kan de ibland ha åsikter som liknar de med mer fokus på traditionalism/överlevnad, och ibland de med fokus på sekularisering/självuttryck.

Ett genomgående problem studien igenom har varit att förhålla sig till de olika länderna och uppdelningarna. Dessutom har Afrika och Sydostasien endast nio respektive elva respondenter. Det gör att slutsatser kring dessa områden är svåra att dra och resultatet kan bli snedvridet. En fråga som också sticker ut mer än de andra är den angående statens skötsel av äldreomsorgen. Här ses en omvänd trend där Sverige, Norden och Västvärlden i större utsträckning än de andra områdena är negativt inställda till statens skötsel av äldreomsorgen. I denna fråga har de sämre tillit än områdena med mer traditionella värderingar, vilket kan te sig märkligt. En möjlig förklaring till detta kan vara medias negativa spegling av äldreomsorgen (Markström, Ljuslinder & Sjöström, 2011:7).

Mycket av resultatet stämmer också överens med siffror som visas från Statistiska centralbyrån. Emellertid visar forskning att det finns många faktorer som påverkar en människas tillit till staten, där en av dessa är tidigare erfarenheter av institutioner (Trägårdh et al, 2013:166). Det är svårt att säga att personerna från de mer traditionella samhällena har lägre tillit på grund av endast sin bakgrund, då de också är överrepresenterade i arbetslöshets- och sjukskrivningsstatistik, och dessa erfarenheter kan ha kommit att påverka deras tillit negativt. Något som däremot kan konstateras är att människors grad av tillit och inställning inte alltid behöver vara desamma. Som nämndes i början så behöver det inte finnas ett samband i hur en vill att ett samhälle ska se ut och styras, i jämförelse med hur en tycker att det i dagsläget faktiskt fungerar (Försäkringskassan, 2012:60). I studien ses under kategorier som "sjukvård" och "arbetslöshet" att majoriteten av alla tycker att staten är bäst lämpad att ta hand om de arbetslösa och sjuka, men att tilliten till deras genomförda arbete sedan är sämre. Grundtankar om hur en vill att det ska se ut i samhället är desamma men tilliten är annorlunda.

Som tidigare nämnt finns det en rad olika teorier om hur tilliten till mellan människa och stat påverkas. En av dessa säger att språket har en påverkan, och om en inte har tillräckliga språkkunskaper för att kunna ta till sig information från institutioner har det en negativ effekt på ens tillit (Früh, Lidén & Kvarme, 2017:193). Detta går hand i hand med den forskning som säger att tiden i det nya landet kommer att påverka ens tillit i form av att en acklimatiseras med åren (Trägårdh et al, 2013:170). Då respondenterna i studien både är första och andra

generationens invandrare och någon uppdelning dem emellan inte har varit möjlig, kan en tänka sig att detta är en faktor som påverkar tilliten mycket men som inte har kunnat undersökas. Studiens resultat hade kanske också varit tydligare och mer nutida om välfärdsstatsundersökningen från 2018 hade kunnat användas. Många av de som invandrar till Sverige idag är nämligen flyktingar från krigsdrabbade länder (SCB, 2018), vilket hade kunnat ge större respondentgrupper i områdena med fokus på traditionalism/överlevnad. Trägårdh et al. (2013:171) menar att en bakgrund i ett krigsdrabbat land påverkar tilliten till staten negativt.

Avslutningsvis så blir denna skillnad i inställning och tillit till staten, både inom de olika områdena och dem emellan, relevant att uppmärksamma då välfärdsstatens uppgift är att er hålla människor än draglig tillvaro (Försäkringskassan, 2012:72). Om få i samhället tror att välfärdsstaten klarar av den uppgiften blir det naturligtvis ett problem och ett politiskt misslyckande, då invånarna i Sverige är de som både finansierar och mottager välfärdsstaten (ibid, 59).

Referenslista

Albertini Früh, Elena, Hilde Lidén & Lisbeth Gravdal Kvarme (2017) Tillit til velferdstjenester? *Tidsskrift for velferdsforskning*. 20 (3): 191-208. DOI: 10.18261/issn.2464-3076-2017-03-02

Bauhr, Monika (2012) Privat och offentlig korruption i Sverige. I: Lennart Weibull, Henrik Oscarsson och Annika Bergström (red.) *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet

Bauhr, Monika & Henrik Oscarsson (2011) I: Svenska folkets syn på korruption. Sören Holmberg, Lennart Weibull och Henrik Oscarsson (red.) *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet

Bottici, Chiara & Benoît Challand (2006) Rethinking Political Myth - The Clash of Civilizations as a Self-Fulfilling Prophecy. *European Journal of Social Theory*. 9 (3): 315-336

Brown, Susan K. & Frank D. Bean (2016) Migration Status and Political Knowledge among Latino Immigrants. *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*, 2 (3): 22–41. DOI: 10.7758/RSF.2016.2.3.02

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

Burns, Tom R., Sami Lipponen, Maja Lilja & Nora Machado (2007) Den osynliga muren - om strukturell diskriminering i arbetslivet. I: Burns, Tom R., Nora Machado, Zenia Hellgren & Göran Brodin (red.) *Makt, kultur och kontroll över invandrares villkor*. Uppsala: Universitetsstryckeriet

Chongsuvivatwong, Virasakdi, Kai Hong Phua, Mui Teng Yap, Nicola S Pocock, Jamal H Hashim, Rethy Chhem, Siswanto Agus Wilopo & Alan D Lopez (2011) Health and health-

care systems in southeast Asia: diversity and transitions. *The Lancet*. 377 (9763): 429-437.
DOI:10.1016/S0140-6736(10)61507-3

Edlund, Jonas, Stefan Svallfors & Ingemar Johansson Sevä. Umeå universitet, Sociologiska institutionen (2012). *Välfärdsstatsundersökningen 2010*. Svensk Nationell Datatjänst. Version 1.0. <https://doi.org/10.5878/001116>

Ekberg, Jan & Dan-Olof Rooth (2003) Unemployment and Earnings for Second Generation Immigrants in Sweden - Ethnic Background and Parent Composition. *Journal of Population Economics*. 16(4):787-814

Försäkringskassan (2012) *Kön, klass och etnicitet - jämlikhetsfrågor i socialförsäkringen*. Stockholm: Försäkringskassan

Försäkringskassan (2017) Sjukfrånvaro efter invandring - Utrikes föddas tillgång till och nyttjande av sjukpenning. [<https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/95884afa-4dbf-49d6-8a42-7ad23fcf1803/socialforsakringsrapport-2017-07.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>. Hämtat: 2018-05-09]

Försäkringskassan (2005) Utrikesfödd och sjukskriven - en framtid med förhinder. [https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/6d957289-5c8e-45ba-9280-2c707b39588d/analyserar_2005_24.pdf?MOD=AJPERES. Hämtat: 2018-05-09]

Huntington, Samuel P. (1993) The Clash of Civilizations? *Foreign Affairs*. 72 (3): 22-49 DOI: 10.2307/20045621

Inglehart, Ronald & Pippa Norris (2003) The True Clash of Civilizations. *Foreign Policy*. (135): 63-70. DOI: 10.2307/3183594

Inglehart, Ronald & Wayne E. Baker (2000) Modernization, Cultural Change and Persistence of Traditional Values. *American Sociological Review*. 65 (1): 19-51. DOI: 10.2307/2657288

Katzin, Mirjam (2014) Tillbaka till familjen: privat och offentligt ansvar i den svenska äldreomsorgen. *Retfærd: Nordisk juridisk tidskrift*. 37 (2): 37-53

Markström, Carina, Karin Ljuslinder & Stefan Sjöström (2011) Konsensus och personifierade konflikter - problembeskrivningar av äldreomsorg i svensk dagspress. *Sociologisk Forskning*. 48 (1): 5-23

Meeuwisse, Anna & Hans Swärd (2016) Socialt arbete i ett internationellt jämförande perspektiv. I: Meeuwisse, Anna, Hans Swärd, Sune Sunesson, Marcus Knutagård (red.) *Socialt arbete - en grundbok*. Stockholm: Natur & Kultur

Migrationsverket (2018) Asylsökande - de största länderna.
[<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Asylsokande---de-storsta-landerna.html>]. Hämtat: 2018-04-10.]

Nationalencyklopedin (uå:a) Mellanöstern.
[<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/mellan%C3%B6stern>]. Hämtat: 2018-05-16]

Nationalencyklopedin (uå:b) Norden.
[<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/norden>]. Hämtat: 2018-05-21]

Nygård, Mikael (2013) *Socialpolitik i Norden*. Lund: Studentlitteratur AB

Statistiska centralbyrån (2013a) *Integration - en beskrivning av läget i Sverige*. Stockholm: Statistiska centralbyrån

Statistiska centralbyrån (2013b) Fortfarande stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda.
[<https://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter->

amne/Levnadsforhallanden/Levnadsforhallanden/Integration---
analys/224581/224589/Behallare-for-Press/367983/. Hämtat: 2018-05-10]

Statistiska centralbyrån (2018) Nya svenska medborgare från drygt 160 länder.
[https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-
sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/folkmangd-och-
befolkningsforandringar-20172/. Hämtat: 2018-05-19]

Statistiska centralbyrån (2017) Sysselsättningen bland utrikes födda fortsätter att öka.
[https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-
amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-
aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-2a-kvartalet-2017/. Hämtat: 2018-
05-06]

Statistiska centralbyrån (2013c) Vart femte barn har utländsk bakgrund.
[https://www.scb.se/sv /Hitta-statistik/Artiklar/Vart-femte-barn-har-utlandsk-bakgrund/.
Hämtat: 2018-05-02]

Swärd, Hans (2016) Det sociala arbetets ramförutsättningar och bestämningsfaktorer. I:
Meeuwisse, Anna, Hans Swärd, Sune Sunesson, Marcus Knutagård (red.) *Socialt arbete - en
grundbok*. Stockholm: Natur & Kultur

Transparency International - the global coalition against corruption (2017) Corruption
Perception Index 2017.
[https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017. Hämtat:
2018-04-12]

Trädgårdh Lars, Susanne W Lundåsen, Dag Wollebæk & Lars Svedberg (2013) *Den svala
svenska tilliten: förutsättningar och utmaningar*. Stockholm: SNS

Umeå Universitet (uå) Välfärdsopinion 2010. [<http://www.umu.se/forskning/stark-forskning/starka-forskningsmiljoer/forskningsdatabasvisning/?code=554¤tView=base&doSearch=&scbCode=&searchString=>. Hämtat: 2018-05-15]

Vetenskapsrådet (uå) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Weibull, Lennart (2012) Med världen som erfarenhet. I: Lennart Weibull, Henrik Oscarsson och Annika Bergström (red.) *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet.